

"R" DAG, 16 JULI 1986

- P.B.A. Theunissen -

In het heetst van de zomer hoef je normaal niet te verwachten dat de Pers met "Hete" verhalen aan kan komen zetten. Wie schetste dan ook de verbazing van de gehele beleggende en verzamelende wereld, toen op die gedenkwaardige 16e juli de Financial Times boven een artikel had staan; "Moscow ready to shake off Imperial Bonds".

Dat Moskou een open deur wenste naar de Westerse Kapitaalmarkt was al langer bekend, doch dat zij dit zou moeten gaan doen met het terugbetalen van oude Tsaristische schulden, dat had werkelijk niemand voor mogelijk gehouden.

Plotseling begon de pers ook weer belangstelling te tonen voor de bezitters van deze oude erfgoederen en kwamen zij op twee adressen terecht; de Amsterdamse Effectenbeurs en bij de V.V.O.F..

Maar met al deze publiciteit is het bestuur zeer tevreden en wij hopen dat dit geen incident zal blijken te zijn.

Als we weer even terug duiken in de historie vinden we, dat de annulering ook via Engeland is gegaan. De tekst die is opgesteld in de "Van Oss" 1923 luidt als volgt:

Begin December 1917 werd aan de "Daily Telegraph" uit Petersburg geseind, dat aldaar op 6 December een decreet was gepubliceerd, waarbij kort en bondig de Annuleering van alle Buitenlandsche Leeningen en het Staken der Betaling van de Rente Dier Leeningen werd aangekondigd. Dit bericht was voorbarig, want het gold hier nog slechts een artikel van het Bolsjewiki-orgaan de "Pravda", waarin de redactie tot aanwending van zoodanige machtsmiddelen het voorstel deed. Sedert heeft echter de regering der Bolsjewiki aan dit voorstel uitvoering gegeven en een decreet uitgevaardigd waarbij de Russische Staatsschuld van onwaarde is verklaard. In de Deutsche bladen van begin Februari 1918 kwam de tekst van dit decreet in extenso voor, welke wij hier laten volgen:

1. Alle staatsleeningen, die door de regeeringen der Russische landeigenaren en van de bourgeoisie zijn opgenomen, worden van 1 December af (o.s.) voor ongeldig verklaard. De Decembercoupons worden niet meer betaald.
2. Eveneens worden alle garantiën ongeldig, die door deze regeeringen voor leeningen van verschillende ondernemingen zijn verstrekt.
3. Alle Buitenlandsche leeningen worden onvoorwaardelijk en zonder eenige uitzondering van onwaarde verklaard.
4. Obligatiën met korten looptijd blijven van kracht. Rente wordt niet betaald. De obligatiën zelf gelden in het verkeer als credietbiljetten.
5. Minder bemiddelde burgers die binnenlandsche leeningen tot een maximum van R. 10.000 bezitten, worden door altijddurende obligatiën met gelijke rente der nieuwe leening van de Russische socialistische Sovjetrepubliek schadeloos gesteld.
6. Burgers, die maar dan voor R 10.000 obligatiën bezitten, ontvangen voor de van onwaarde-verklaring geenerlei schadeloosstelling.
7. Inlagen in de Staatsspaarbanken en de rente daarvan zijn onaantastbaar. De in het bezit der spaarbanken zijnde obligatiën worden voor rekening der Republiek overgenomen.
8. Over schadeloosstellingen aan vakverenigingen en dergelijke instellingen zullen bijzondere bepalingen worden getroffen.
9. De leiding van de liquidatie der leeningen berust bij den oppersten Volksraad.
10. Met de uitvoering is de Staatsbank belast. Aan deze wordt opgedragen onverwijld te beginnen met het opmaken van een staat der zich in verschillende handen bevindende staatsobligatiën e.a. rentedragende waarden, onverschillig of die al dan niet van onwaarde zijn verklaard.
11. De vaststelling van de minder bemiddelden heeft plaats door bijzondere commissies. Deze hebben het recht spaargelden voor het volle bedrag van onwaarde te verklaren, die niet door arbeid zijn verkregen, zelfs wanneer deze bedragen de R 5000 niet overschrijden.

Op 21 Januari 1918 ontving de Minister van Buitenlandsche Zaken een telegram van H.M. tijdelijken gezant te Petrograd, waarbij bevestigd werd, dat het bewind der volkscommissarissen te Petrograd de nietigverklaring van de Russische leeningen in het buitenland en van alle binnenlandsche leeningen heeft aangekondigd.

Hoewel deze besluiten alleen waarde hebben als de Bolsjewiki-regering zich in Rusland kan handhaven, hetgeen hoogst onwaarschijnlijk is, zag het bestuur der Vereen. voor den Effectenhandel

zich na eenige aarzeling genoodzaakt, met het oog op de non-betaling der coupons, alle Russische fondsen "noodlijvend" te verklaren, welke coupons op een der navolgende data vervielen, doch niet werden betaald: 1-12-1917, 14-12-1917, 15-12-1917, 1-1-1918, 14-1-1918, 15-1-1918 en 1-2-1918. Vanaf 9-2-1918 worden deze fondsen derhalve verhandeld "zonder berekening van rente", dus tegen "eensgevend geld".

In een groot aantal persartikelen is gesproken over een onderzoek wat gehouden is n.a.v. bovenstaande in 1918.

Deze Commissie bracht in zijn eindrapport van medio april 1918 "blijkens de toen ingekomen opgaven, een totaal nominaal bedrag van f 941.905.566 aan officieel genoteerde Russische fondsen in Nederland werd gehouden. Het Kamerlid Van Idsinga richtte in februari 1918 tot den Minister van Buitenlandsche Zaken eenige vragen naar aanleiding van het door dezen gepubliceerde telegram van H.M. gezant te Petrograd, welke vragen wij hier opnemen met het categorisch antwoord van den Minister:

Vragen:

1^e Zijn onder de nietig verklaarde leeningen ook begrepen die, welke door de Russische regeering zijn gegarandeerd (voor spoorwegen bijv.?).

2^e Welke maatregelen stelt de Nederlandsche regeering zich voor te nemen, ten einde de belangen te beschermen en te bevorderen van Nederlandsche houders van obligatiën in zulke leeningen, en daardoor ook het belang van de Nederlandsche schatkist?

3^e Meent de regeering, dat er termen zijn om beslag te leggen op de eigendommen toebehorende aan den voormaligen Russischen Staat, die zich in Nederland bevinden, teneinde daarmee voorloopig de houders van vermelde obligatiën eenigermate schadeloos te stellen en is de regering hiertoe bereid?

4^e Is de regeering in staat mede te deelen hoe groot de waarde is van de eigendommen in vraag no 3 bedoeld? Zoo ja dan verzoekt ondergeteekende den Minister die mededeeling te verstrekken.

Antwoord:

Ad. 1 Blijkens telegrafische mededeeling van Hr. Ms. tijdelijken gezant te Petrograd zijn alle Russische binnen- en buitenlandsche leeningen door het Bewind der Volkscommissarissen nietig verklaard. Er is voorloopig geen reden om aan te nemen, dat de door de Russische regeering gegarandeerde leeningen hierop een uitzondering maken. Aan Hr. Ms. tijdelijk gezant is telegrafisch om inlichtingen gevraagd. Het antwoord zal terstond worden gepubliceerd.

Ad. 2 De Nederlandsche regeering heeft aan de overige neutrale regeeringen voorgesteld gezamenlijk ten deze op te treden. Spanje heeft zich hiertoe in beginsel bereid verklaard. Van de Scandinavische rijken en Zwitserland wordt binnenkort antwoord verwacht. Intussen heeft Hr. Ms. tijdelijk gezant te Petrograd geprotesteerd tegen elke actie van het Bewind der Volkscommissarissen, waartoe Nederlandsche belangen werden geschaad.

De gezant heeft zich in naam der regeering het recht voorbehouden schadeloosstelling ter zake van het geleden nadeel te eischen.

Ad. 3 Aan deze vraag kan uit den aard der zaak slechts practische beteekenis worden toegekend indien inderdaad eigendommen als hier bedoeld zich in Nederland bevinden en deze eene waarde vertegenwoordigen, welk in een verhouding van eenige beteekenis staat tot het bedrag aan Russische fondsen, welke hier te lande worden gehouden. In verband met hetgeen te dezer zake nader in antwoord op vraag 4 wordt medegedeeld en met het hierboven bedoeld overleg met de neutrale regeeringen, meent de regeering goed te doen, thans niet verder op vraag 3 in te gaan.

Ad. 4 Het is de regeering niet bekend of zich eigendommen als in vraag 3 bedoeld, hier te lande bevinden.

Hieruit volgt onmiddellijk, dat het antwoord op vraag 4 ontkennend moet luiden.

Intusschen wordt door de directie van De Nederlandsche Bank te Amsterdam een onderzoek ingesteld naar de gezamenlijke bedragen van Nederlanders bij Rusland. Hieromtrent is een mededeeling opgenomen in de dagbladen. Dat onderzoek zal zoo volledig mogelijk worden ingesteld en zal mede de aanwezigheid hier te lande en eventueel de waarde van de meerbedoelde eigendommen omvatten. De regeering meent den uitslag van dat onderzoek te moeten afwachten.

Begin december 1918 werd door de Russische legatie te 's-Gravenhage het volgende medegedeeld:

De Russische zaakgelastigde, de heer De Bach, heeft aan de Nederlandsche regeering den volgende tekst overgemaakt van een telegram van de voorloopige Russische regeering te Omsk:

"Overwegende, dat de Russische staat steeds zijne verbintenissen trouw is nagekomen tegenover de eigen medeburgers en de naties, met welke zij verdragen had gesloten, heeft de voorloopige regeering van Rusland, bij monde van haar hoofd, admiraal Koltspak, in een oorkonde van 21

November verklaard, dat zij al de verbintenissen van de Russische schatkist op zich neemt, te weten: de betaling van de procenten, de aflossing van de binnen- en buitenlandsche staatsleeningen, alle betalingen in overeenstemming met gesloten verdragen, de bezoldiging van ambtenaars, beambten en pensioentrekkers en alle andere betalingen, waartoe de Russische schatkist tegenover wie ook, door bij de wet aangegane verbintenissen of op anderen wettelijken grondslag verplicht is. De tenuitvoerlegging van die betalingen zal gelijken tred houden met de hereeniging van het Russische gebied. De regeering verklaard al de daden van de Sovjet-regeering op het gebied van het Russische geldwezen voor nietig en van onwaarde en afkomstig van muiters.

Duidelijker werd het in de jaren daarna niet en de geachte afgevaardigden in de Tweede Kamer bleven de regering dan ook vragen stellen;

In Juli 1919 antwoordde de Minister van Financiën als volgt op de vragen van den heer Van Lanschot inzake de belangen van Nederlandsche houders van Russische staatsschuld bij een event. internationale regeling dier schuld: "De Regeering houdt haar aandacht bij voortdurend gevestigd op de bedreiging van vermogensbelangen van Nederlanders in verschillende landen, met name ook in Rusland. In verband daarmee werd herinnerd aan wat in Februari 1918 door de Regeering te dier zake is medegedeeld."

In april 1920 werd op voorstel van de "Association de Secours Mutuel et de Protection des Intérêts Suisses en Russie" te Geneve een conferentie gehouden van vertegenwoordigers van Skandinavische en Nederlandsche belanghebbenden. Voor Nederland traden daarbij op de H.H. Mr. M.W.F. Treub, Mr A.F. van Hall (fondsenhandel) en C. Borst, C. de Vries en A. Pons (goederenhandel); laatstgenoemden zijn resp. voorzitter, bestuurslid en secretaris van de Vereen. van Ned. belangen in Rusland. De Heer Treub werd aangewezen als eerste gedelegeerde.

Het resultaat van al deze gespreksronden en onderhandelingen met de Sovjets hebben zoals wij weten geen resultaten gekend.

Hieronder is afgebeeld de brief, welke de Engelse Council of Foreign Bondholders zend aan geïnteresseerden.

TELEPHONE: 01-464 0308

OUR REF: 1812/367 EJF/DH

YOUR REF:

*Council of Foreign Bondholders,
35 High Street,
Bromley, Kent.*

BRI 1LE

18th August 1986

Dear Sir,

Thank you for your letter of 12th August and enclosures.

An agreement between the Soviet and British Governments was signed on 14th July. It provides for a mutual waiver of pre-1939 British financial and property claims and of Soviet claims in respect of British involvement in the intervention in Russia between 1918 and 1921. It also provides that each Government shall have full title to the assets remaining in its territory and be solely responsible for settling claims of its own nationals. Finally, it provides for the release to the Soviet Government of a sum of money totalling £2.65 million in diplomatic and certain miscellaneous official bank accounts held in London which enjoy a special status under international law.

Sums available for distribution to private British claimants are understood to exceed £45 million. The Government has waived its own entitlement to a share of this money. Eligible claimants include British holders of bonds issued or guaranteed by the Russian Government prior to 7th November 1917 who can certify that they acquired these bonds on or before 14th July 1986. Claims of nationals of countries other than the United Kingdom are not covered by the agreement.

Once the necessary machinery has been set up applications for compensation will be invited from British claimants including bondholders who, it is intended at present, must register their claims on or before 31st December 1986. However, until arrangements for the receipt of claims are announced - possibly towards the end of September - no action on the part of bondholders is required. Meanwhile, the London Stock Exchange has cancelled the official listings of the sterling issues of Russian bonds, so that bondholders cannot now sell their bonds through the Exchange, the only other U.K. option being the collectors' market. They may, of course, have a cash value in markets outside the United Kingdom but I regret I am unable to give any opinion as to the value of your bonds in such markets.

Yours faithfully,

Director
Director

DE TOEKOMST

Uit het voorafgaande, kunnen wij een aantal zaken afleiden. Doch eerst terug naar het artikel in de Financial Times.

In dit artikel wordt gewach gemaakt van een overeenkomst tussen de Engelse Regering en de Russische Regering in het belang van Engelse ingezetenen.

De claim, die de Engelse Regering meende te hebben op die van Rusland en omgekeerd, die Rusland van Engeland wenste te vorderen werden in deze overeenkomst geschrapt.

De Russische claim kwam uit de Engelse interventie in Rusland gepleegd tussen 1918 en 1921.

Toch kost de terugbetaling de Russische schatkist geen dubbeltje (Lees kopeke) daar het volle bedrag dat gaat worden uitgekeerd al sinds 1917 geblokkeerd lag bij de Londense bankiers Baring Brothers en er zelfs nog enige ponden naar Rusland gestuurd kunnen worden.

De Engelse bezitters kunnen rekenen op $\pm 10\%$ van de nominale waarde. De opgelopen rente kunnen ze wel vergeten.

Toch het meest merkwaardige is de opmerking; "het is gecorrigeerd voor inflatie." Dit zou betekenen (als wij dit goed begrepen hebben, dat de Fransen geen sou ontvangen, daar hun valuta door de jaren heen met meer dan 100 % is ingestort. Maar voor Nederland is er nog hoop, omdat de GULDEN veel te mooi in de markt ligt. Maar daar zal t.z.t wel wat op gevonden worden.

Een groot nadeel voor de Nederlandse bezitters is evenwel dat er geen of niet noemenswaardige Russische bezittingen in Nederland waren ten tijde van de omwenteling.

Dan hebben we nog de vaststelling van wie krijgt wat en waarom. Bij de afwikkeling in Engeland is zeer nadrukkelijk gesteld, dat men moet aantonen, met nota's of anderzins, hoe men aan "het bezit" is gekomen. Het lijkt ons een haast onmogelijke zaak om dit aan te tonen, hetgeen weer betekent, dat de uitkering die gedaan zal worden slechts voor een kleine groep gaat gelden.

Voor de rest kan alleen gesteld worden, dat de Russen met een groots gebaar aan het Westen daar op de Kapitaalmarkt kan komen lenen, de Russen geen cent teveel zullen uitgeven, maar vooral dat het Ministerie van Buitenlandse zaken bekend zal maken wat zij n.a.v. het verdrag tussen Engeland en de Sovjetregering voor stappen gaat ondernemen.

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Achtste jaargang Nr. 3 van september 1986.